
OBSAH

Poděkování	9
Úvod	11
1. Co je komunikace?	15
1.1 Komunikativní behavioristé	16
1.1.1 Analýza komunikace na základě příčin a následků	17
1.1.2 Jaké chování je komunikace?	17
1.1.3 Proč komunikujeme?	17
1.1.4 Kdy a kde komunikujeme?	19
1.1.5 Jak komunikujeme?	20
1.1.6 Závěr	22
2. Druhá strana mince u komunikace: porozumění	23
2.1 Proč je důležité rozumět komunikaci ostatních?	24
2.2 Čemu nasloucháme?	25
2.3 „Jak“ naslouchání	26
2.4 Kdy nasloucháme či rozumíme ostatním?	27
2.5 Kde posloucháme?	27
2.6 Závěr	28
3. Nemůže mluvit? Nemůže komunikovat?	29
3.1 Proč mají některé děti problémy ve vývoji řeči?	30
3.2 Co se děje, když nemůžete komunikovat?	31
3.3 Kdo může těžít z osvojování neřečových komunikačních dovedností?	33
3.3.1 Kolik je vašemu dítěti let?	34
3.3.2 Jak dlouho se již vaše dítě věnuje výcviku vokálního napodobování?	34
3.3.3 Jak používá dítě v současné době vokalizaci?	35
4. Proč to dělá? Vztah mezi chováním a komunikací	37
4.1 Zvládání problémového chování, které slouží ke komunikaci	37

4.2	Problémy se zvládnutím chování, které není komunikačního charakteru	39
4.3	Co je to výcvik funkční komunikace	41
4.4	Jak vymezujeme funkční kontrolu chování?	42
4.5	Kdy je nejpříhodnější doba pro výuku alternativních komunikačních dovedností?	43
4.6	Závěr	45
4.6.1	Jak začít s výukou dítěte, chceme-li jej naučit komunikovat „Pomoc!“	45
5.	Augmentativní a alternativní komunikační systémy	47
5.1	Co je to AAK?	47
5.2	Proč používat AAK?	48
5.3	A co vývoj řeči?	49
5.4	Typy symbolů AAK	50
5.4.1	Symboly bez pomůcek	50
5.4.2	Symboly s pomůckami	55
5.4.3	Abecední symboly	57
5.4.4	Techniky AAK	57
5.4.5	Návrh systému AAK	61
5.4.6	Jak učit vaše dítě používat vlastní systém AAK	63
5.4.7	A nakonec...	65
6.	Výměnný obrázkový komunikační systém (PECS): počáteční trénink 67	
6.1	Vývoj PECS	68
6.2	Jaké jsou předpoklady pro začátek PECS?	70
6.3	Jaké jsou fáze výuky PECS?	71
6.4	Jak začít s výukou PECS?	71
6.5	Rozlišování – co je pro vaše dítě odměnou?	72
6.6	Fáze první: Iniciování komunikace	73
6.7	Jak to udělat, aby odměna odměnou i zůstala	77
6.8	Fáze druhá: Rozšiřování použití obrázků	78
6.9	Fáze třetí: Volba vzkazu v rámci PECS	80
6.10	Výukové strategie k volbě sdělení	80
6.11	Obecná témata spojená s úspěšným diskriminačním výcvikem	82
6.12	Fáze čtvrtá: Zavedení větné struktury v rámci PECS	84
6.13	Tvorba efektivních lekcí fáze 1 a 2	86
6.13.1	Potřebné materiály	86
6.13.2	Nezbytné předpoklady	86
6.13.3	Lidé, kteří jsou zapotřebí	86
6.13.4	Fyzické uspořádání	86

6.13.5	Začátek lekce	87
7.	Pokročilé lekce PECS	89
7.1	Rozšíření větné struktury	89
7.2	Fáze čtvrtá (pokračování): rozšiřování žádostí novými atributy	89
7.3	Tvorba efektivních lekcí se zahrnutím atributů	92
7.3.1	Potřebné materiály	92
7.3.2	Předpoklady	92
7.3.3	Lidé, kteří jsou zapotřebí	93
7.3.4	Fyzické uspořádání	93
7.3.5	Začátek lekce	94
7.4	Fáze pátá: Výuka, jak odpovídat na jednoduché otázky	95
7.5	Fáze šestá: Výuka komentování	96
7.6	Co přijde po šesté fázi?	97
7.7	Používání PECS ve škole a doma	98
7.7.1	Ve škole	98
7.7.2	Doma	99
7.8	Používání PECS u vrstevníků a sourozenců	100
7.9	Jaký je vztah mezi PECS a vývojem řeči?	102
7.10	Odstraňování problémů v rámci PECS a kde hledat pomoc	106
7.11	Jak říci „NE!“ a přežít to	106
7.12	Kde žádat o pomoc	109
8.	Používání vizuálních strategií ke zlepšení porozumění	111
8.1	Porozumění instrukcím	111
8.2	Výuka plnění instrukce	113
8.3	Používané symboly	115
8.4	Dodržování rozvrhu	115
8.5	Porozumění změnám v rutinách a očekávaných výsledcích	116
8.6	Porozumění pojmu „Počkej“	117
8.7	Porozumění přechodům	120
8.8	Porozumění systémům vizuálního povzbuzování a jejich používání aneb: Dohodněme se!	122
8.9	Otázky, které musí být zodpovězeny v rámci úplných smluv	125
8.10	Závěrečné poznámky	126
	Literatura	127